

La ràdio i les sensacions

Ràdio Olot i Ràdio Costa Brava han estrenat una programació conjunta que intenta potenciar el món de les sensacions. «La ràdio-sensació», en diuen. I la publicitat que en fan es basa en el mot «sensació» i en la definició que en dóna el diccionari de Fabra.

La sensació és com la primera guspira. En la funció de la vida psíquica que anomenem procés cognoscitiu, hi ha un moment primari inevitable que és la sensació: una primera impressió a través dels sentits. Després, d'una manera pràcticament simultània, ve la percepció i, finalment, l'aprehensió intel·lectual, el coneixement pròpiament humà. Però aquest és un foc que no hauria estat possible sense la guspira, la reacció inicial dels sentits davant l'estímul rebut.

Vivim una època de culte als sentits. La vista s'alimenta d'una allau d'imatges; l'olfacte assisteix a la proliferació dels perfums; el gust se satisfà amb la sofisticació de la gastronomia; el tacte es descobreix a si mateix com una font renovada de plaer i de salut. Però potser l'oïda és avui el menys valorat dels sentits —han inventat els vídeoclips per poder «veure» la música— i és, sens dubte, el més perjudicat de tots, a causa de la contaminació del soroll. *Enmig d'aquesta civilització d'estrídències que ens pot fer tornar físicament sords i psíquicament insensibles, la ràdio pot servir encara per afinar-nos el sentit de l'oïda i per fer-nos redescobrir la sensibilitat acústica. Sensibilitat que no és només la facultat estricta de rebre sensacions, sinó l'aptitud per deixar-se impregnar per elles, per tot el gruix del coneixement sensible que enriqueix i vivifica el coneixement intel·lectual.*

Les imatges dels rètols, de les tanques, de les revistes, de les pantalles, tenen a vegades una evidència matussera i, amb el pretext de reflectir la realitat, sovint la sobredimensionen i la manipulen. En un món de percepcions massa òbvies i de coneixements directes i brutals, la ràdio ens manté encara en el llindar subtil del misteri. Les imatges ens ho mostren tot i ens ho donen tot fet; la ràdio, en canvi, només insinua, i amb això ens obre les portes de la imaginació. Les sensacions produïdes per la ràdio vénen de la paraula, del to de veu, dels acords de la música, del so dels instruments, de la gamma inesgotable dels «efectes especials». En aquest últim camp és, potser, on es veu més clara la capacitat de suggestió de la ràdio, perquè enlloc com aquí no hi ha tanta desproporció entre les causes i els efectes, entre l'estímul que s'activa i la sensació que es provoca: amb un coco partit per la meitat s'obté el galop d'un cavall; amb un paper arrugat es fa crepitjar un incendi; amb un timbal es poden reproduir els ecos d'una tempesta...

Això és la ràdio: el regne de les sensacions. Orson Welles ho sabia quan va emetre *The War of the Worlds*, i Woody Allen quan va filmar *Radio days*. I és bo que algú treballi —també a casa nostra— perquè aquesta màgia no es perdi.

paperets

•Pel maig farà cinquanta anys de la mort de Joaquim Ruyra, un gironí nascut al carrer de Sant Josep i esdevingut un dels mestres indiscutibles de les lletres catalanes d'aquest segle. Serà una bona ocasió perquè Girona i Blanes —la seva segona pàtria— recordin la seva figura massa oblidada, massa injustament menystinguda.

•Amb motiu de la mort de Salvador Dalí s'han exhumat moltes frases del pintor, però no gaire les que més podien definir la seva autèntica personalitat. Només Francesc Candel va recordar allò que Dalí havia dit en ocasió de la tancada de Montserrat: «Els intel·lectuals són una merda; els intel·lectuals catalans, dues merdes; els intel·lectuals catalans a Montserrat, tres merdes». Només Pilar Rahola va reproduir a TV3 unes declaracions de Dalí a Salvador Escamilla: «Per a mi la llibertat és el pitjor que hi ha per a la creació artística, i per això m'agraden tots els períodes inquisitorials. Això ho vaig aprendre quan em van ficar tres mesos a la presó de Girona: a la presó tot s'arregla instantàniament. Llavors vaig començar a posar-me decidament contra la llibertat». I ningú no ha atinat a citar aquell autògraf rotund que hom pot llegir a Cadaqués, en una vitrina del Museu Perrot-Moore: «Hay tres mujeres que tienen poca gracia: / la abstracta, la puta y la democracia».

NARCÍS-JORDI ARAGÓ